

Załącznik Nr 2
do Uchwały Nr XLVII/763/2022
Rady Miejskiej w Bornem Sulinowie
z dnia 29 września 2022 r.

Objaśnienia wartości przyjętych w wieloletniej prognozie finansowej
Gminy Borne Sulinowo na lata 2022 - 2034

Na podstawie Zarządzenia Nr 60/2022 Burmistrza Bornego Sulinowa z dnia 29 lipca 2022 roku dokonano zwiększenia dochodów i wydatków bieżących o kwotę 607 853,92 zł oraz dokonano zmian w planie dochodów i wydatków wyodrębnionych w budżecie Gminy Borne Sulinowo na 2022 rok z Funduszu Pomocy, w tym na podstawie:

- pisma Wojewody Zachodniopomorskiego Nr FB-1.3111.6.19.2022.AF z dnia 4 lipca 2022 r. w sprawie zwiększenia Gminie dotacji celowej o kwotę 168 542,65 zł z przeznaczeniem na sfinansowanie wypłat dodatków osłonowych oraz kosztów obsługi tego zadania realizowanego przez gminy w wysokości 2 % łącznej kwoty dotacji wypłaconych w gminie, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym (Dz.U. z 2022 r. poz. 1, z późn. zm.) - III kwartał 2022 r., rez. cel. b.p. poz. 24, działanie 13.1.2.1.W,
- pisma Wojewody Zachodniopomorskiego Nr FB-1.3111.72.17.2022.NK z dnia 18 lipca 2022 r. w sprawie zmniejszenia Gminie dotacji celowej o kwotę 8 491,00 zł przyznanej na realizację świadczenia wychowawczego, o którym mowa w ustawie o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz na sfinansowanie kosztów obsługi, działanie 13.4.1.5.W,
- pisma Wojewody Zachodniopomorskiego Nr FB-1.3111.79.4.2022.AF z dnia 19 lipca 2022 r. w sprawie zwiększenia Gminie dotacji celowej o kwotę 68 000,00 zł na dofinansowanie zadań realizowanych w ramach wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" ustanowionego uchwałą Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023 (M.P. z 2018 r. poz. 1007), rez. cel. b.p. poz. 27, działanie 13.1.2.6.W,

- pisma Ministra Finansów Nr ST3.4752.5.2022.g z dnia 18 lipca 2022 roku w sprawie przekazania z rachunku pomocniczego Funduszu Pomocy kolejnej raty - za okres od 1 do 30 czerwca 2022r. - dodatkowych środków z tytułu wsparcia jednostek samorządu terytorialnego w realizacji dodatkowych zadań oświatowych związanych z kształceniem, wychowaniem i opieką nad dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy, o których mowa w art. 50 ust. 1 pkt 2 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. z 2022 r. poz. 583, z późn. zm.) - przyznana kwota 50 436,00 zł,
- pisma Wojewody Zachodniopomorskiego Nr FB-1.3111.92.6.2022.AB z dnia 21 lipca 2022 roku w sprawie zwiększenia Gminie dotacji celowej o kwotę 8 730,00 zł na realizację zadań bieżących, tj. finansowanie ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, stosownie do art. 18 ust. 1 pkt 5, art. 20 ust. 1 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej oraz art. 51c ust. 5 tej ustawy, w związku z Programem kompleksowego wsparcia dla rodzin "Za życiem" przyjętym uchwałą nr 160 Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2016 roku, zmienioną uchwałą nr 189 Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 2021 r., rez. cel. b.p. poz. 25, działanie 13.1.2.2.W,
- pisma Wojewody Zachodniopomorskiego Nr FB-1.3111.25.5.2022.NK z dnia 21 lipca 2022 r. w sprawie zwiększenia Gminie dotacji celowej o kwotę 650,00 zł na realizację zadań z zakresu administracji rządowej, tj. realizację zadań związanych z przyznawaniem Karty Dużej Rodziny wynikających z ustawy o Karcie Dużej Rodziny, rez. cel. b.p. poz. 15, działanie 13.4.1.4.W,
- pisma Wojewody Zachodniopomorskiego Nr FB-1.3111.16.14.2022.AF z dnia 25 lipca 2022 r. w sprawie zwiększenia Gminie dotacji celowej o kwotę 10 353,00 zł z przeznaczeniem na wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki oraz na obsługę tego zadania, zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 9 oraz ust. 2 i 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, działanie 13.1.2.1.W, rez. cel. b.p. poz. 25,
- zwiększenia środków o kwotę 651,03 zł z Funduszu Pomocy z art. 4 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. poz. 583, z późn. zm.) - na nadanie numeru PESEL obywatelowi Ukrainy,
- zwiększenia środków o kwotę 230 740,00 zł z Funduszu Pomocy na zadanie 1.5 z art. 13 ustawy z dnia 12 marca 2022r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem

- zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. poz. 583, z późn. zm.) - świadczenie pieniężne dla podmiotów, w tym osób fizycznych z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia,
- zwiększenia środków o kwotę 5 000,00 zł z Funduszu Pomocy na zadanie 1.5 z art. 13 ustawy z dnia 12 marca 2022r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. poz. 583, z późn. zm.) - zapewnienia zakwaterowania i całodziennego wyżywienia zbiorowego,
 - zwiększenia środków o kwotę 62 242,24 zł na podstawie wniosku złożonego do Kuratorium Oświaty w Szczecinie o dotację celową na wyposażenie szkół w podręczniki, materiały edukacyjne lub materiały ćwiczeniowe oraz na sfinansowanie kosztu zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych w przypadku szkół prowadzonych przez osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego lub osoby fizyczne - zgodnie z ustawą z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych (Dz.U. z 2020 r. poz. 2029, z późn. zm.),
 - zwiększenia środków o kwotę 11 000,00 zł z Funduszu Pomocy na zadanie 2.4 na realizację świadczeń rodzinnych art. 26 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. poz. 583, z późn. zm.).

Ponadto dokonano przeniesienia (+, -) wydatków budżetowych w łącznej kwocie 31.267,19 zł, w tym min.:

- 18 342,07 zł między paragrafami w ramach środków na edukację dzieci z Ukrainy w ramach środków Funduszu Pomocy obywatelom Ukrainy (zmiana w planie finansowym Szkoły Podstawowej w Bornem Sulinowie),
- 523,12 zł między rozdziałami i paragrafami na podstawie pisma Szkoły Podstawowej w Juchowie Nr SPJ.04/07/2022 z dnia 5 lipca 2022 roku.

Stąd też należało w „Prognozie na 2022 rok” dokonać następujących zmian:

- dochody ogółem zwiększenie o kwotę + 607 853,92 zł, w tym:
 - dochody bieżące zwiększenie o kwotę + 607 853,92 zł
- dotacje oraz środki przeznaczone na cele bieżące + 360 462,89 zł
- pozostałe dochody bieżące + 247 391,03 zł

- wydatki ogółem zwiększenie o kwotę + 607 853,92 zł, w tym:
 - wydatki bieżące zwiększenie o kwotę + 607 853,92 zł
- na wynagrodzenia i składki od nich naliczane + 20 349,19 zł

Na podstawie Zarządzenia Nr 65/2022 Burmistrza Bornego Sulinowa z dnia 5 września 2022 roku dokonano zwiększenia dochodów i wydatków bieżących o kwotę 213 601,46 zł oraz dokonano zmian w planie dochodów i wydatków wyodrębnionych w budżecie Gminy Borne Sulinowo na 2022 rok z Funduszu Pomocy, w tym na podstawie:

- pisma Wojewody Zachodniopomorskiego Nr FB-1.3111.20.6.2022.MR z dnia 10 sierpnia 2022 roku w sprawie zmian w planie dotacji celowych przeznaczonych na realizację zadań wynikających z ustawy - Prawo o aktach stanu cywilnego, ustawy o ewidencji ludności oraz ustawy o dowodach osobistych, działanie 16.1.1.2.W - zwiększenie o kwotę 10 088,00 zł,
- pisma Wojewody Zachodniopomorskiego Nr FB-1.3111.101.3.2022.AF z dnia 10 sierpnia 2022 r. w sprawie dokonania zmian w planie dotacji celowych na wypłatę dodatku w wysokości 400 zł miesięcznie na pracownika socjalnego zatrudnionego w pełnym wymiarze czasu pracy, realizującego pracę socjalną w środowisku w roku 2022, zgodnie z art. 121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej - zwiększenie o kwotę 24 000,00 zł,
- umowy Nr 46/WRiR-IV/06/22 zawartej w dniu 24.08.2022r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej w ramach Konkursu Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego "GRANTY SOŁECKIE 2022" na dofinansowanie projektu pn. "Altana piknikowa w sołectwie Piława" - kwota dofinansowania 15 000,00 zł,
- umowy Nr 50/WRiR-IV/06/22 zawartej w dniu 24.08.2022r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej w ramach Konkursu Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego "GRANTY SOŁECKIE 2022" na dofinansowanie projektu pn. "Budowa altany rekreacyjno-biesiadnej w sołectwie Silnowo" - kwota dofinansowania 15 000,00 zł,
- pisma Ministra Finansów Nr ST3.4752.7.2022.g z dnia 17 sierpnia 2022 roku w sprawie przekazania z rachunku pomocniczego Funduszu Pomocy kolejnej raty - za okres od 1 do 31 lipca 2022r. - dodatkowych środków z tytułu wsparcia jednostek samorządu terytorialnego w realizacji dodatkowych zadań oświatowych związanych z kształceniem, wychowaniem i opieką

nad dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy, o których mowa w art. 50 ust. 1 pkt 2 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. z 2022 r. poz. 583, z późn. zm.) - przyznana kwota 34 298,00 zł,

- zwiększenia środków o kwotę 86,46 zł z Funduszu Pomocy z art. 4 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. poz. 583, z późn. zm.) - na nadanie numeru PESEL obywatelowi Ukrainy,
- zwiększenia środków o kwotę 115 000,00 zł z Funduszu Pomocy na zadanie 1.5 z art. 13 ustawy z dnia 12 marca 2022r. O pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. poz. 583, z późn. zm.) - świadczenie pieniężne dla podmiotów, w tym osób fizycznych z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia,
- zwiększenia środków o kwotę 129,00 zł z Funduszu Pomocy na zadanie 1.7 z art. 5 ustawy z dnia 12 marca 2022r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. poz. 583, z późn. zm.) – wykonanie zdjęcia obywatelowi Ukrainy występującemu o PESEL.

Ponadto dokonano przeniesienia (+, -) wydatków budżetowych w łącznej kwocie 270 835,97 zł, w tym min.:

- w dziale 700 – Gospodarka mieszkaniowa 30 000,00 zł między paragrafami tj. z środków zaplanowanych na zadanie inwestycyjne pn. Remont obiektów komunalnych na terenie Gminy Borne Sulinowo (p. 6050) z przeznaczeniem na bieżące utrzymanie obiektów komunalnych: zakup materiałów - 15 000,00 zł (p. 4210) i zakup usług - 15 000,00 zł (p. 4300),
- w dziale 757 - Obsługa długu publicznego 56 941,68 zł pomiędzy odsetkami od kredytów,
- w dziale 801 – Oświata i wychowanie 5 000,00 zł między paragrafami na podstawie pisma Liceum Ogólnokształcącego w Bornem Sulinowie z dnia 21 sierpnia 2022 roku,
- w dziale 852 – Pomoc społeczna 24 000,00 zł między rozdziałami i paragrafami celem zabezpieczenia wypłat dodatków mieszkaniowych przez MGOPS w Bornem Sulinowie w miesiącu wrześniu 2022 roku,
- w rozdziale 90002 – Gospodarka odpadami komunalnymi 45 420,00 zł między paragrafami z przeznaczeniem na utrzymanie i obsługę PSZOK,

- w rozdziale 90015 – Oświetlenie ulic, placów i dróg 45 000,00 zł między paragrafami tj. z środków zaplanowanych na zadanie inwestycyjne pn. Budowa sieci oświetleniowych na terenie miasta i gminy Borne Sulinowo (p. 6050) z przeznaczeniem na energię elektryczną, konserwację punktów świetlnych - 40 000,00 zł (p. 4260) i na wykonanie prac awaryjnych na urządzeniach oświetlenia drogowego - 5 000,00 zł (p. 4270).

Stąd też należało w „Prognozie na 2022 rok” dokonać następujących zmian:

- dochody ogółem zwiększenie o kwotę + 217 201,46 zł, w tym:
 - dochody bieżące zwiększenie o kwotę + 187 201,46 zł
 - dochody majątkowe zwiększenie o kwotę + 26 400,00 zł
- dotacje oraz środki przeznaczone na cele bieżące + 71 986,00 zł
- pozostałe dochody bieżące + 115 215,46 zł
- z tytułu dotacji oraz środków przeznaczonych na inwestycje + 26 400,00 zł
- wydatki ogółem zwiększenie o kwotę + 213 601,46 zł, w tym:
 - wydatki bieżące zwiększenie o kwotę + 262 201,46 zł
 - wydatki majątkowe zmniejszenie o kwotę – 48 600,00 zł
- na wynagrodzenia i składki od nich naliczane + 56 822,00 zł
- inwestycje i zakupy inwestycyjne – 48 600,00 zł
- wydatki objęte limitem, o którym mowa w art. 226 ust. 3 pkt 4 ustawy – 45 000,00 zł, w tym:
 - majątkowe - 45 000,00 zł

Ponadto w planowanych i realizowanych przedsięwzięciach dokonano następujących zmian:

- zwiększenia środków zaplanowanych na zadanie pn. Zagospodarowanie rekreacyjne terenu gminy (GRANTY SOŁECKIE) + 30 000,00 zł
- zmniejszenia środków zaplanowanych na zadanie pn. Remont obiektów komunalnych na terenie gminy – 30 000,00 zł
- zmniejszenia środków zaplanowanych na zadanie pn. Budowa sieci oświetleniowych na terenie miasta i gminy Borne Sulinowo – 45 000,00 zł.

Z uwagi na powyższe limit planowanych i realizowanych przedsięwzięć w roku 2022 oraz limit zobowiązań na lata 2022-2026 uległ zmniejszeniu o kwotę 45 000,00 zł.

Przedłożona Radzie uchwała w sprawie wprowadzenia zmian w budżecie Gminy Borne Sulinowo na 2022 rok przewiduje zmianę dochodów i wydatków budżetowych:

- dochody ogółem zwiększenie o kwotę + 4 424 105,39 zł, w tym:
 - dochody bieżące zwiększenie o kwotę + 4 405 202,02 zł
 - dochody majątkowe zwiększenie o kwotę + 18 903,37 zł
- z subwencji ogólnej + 188 728,00 zł
- dotacje i środki przeznaczone na cele bieżące + 3 996 536,16 zł
- pozostałe dochody bieżące + 219 937,86 zł
 - w tym z podatku od nieruchomości + 264 000,00 zł
- z tytułu dotacji oraz środków przeznaczonych na inwestycje + 18 903,37 zł
- wydatki ogółem zwiększenie o kwotę + 4 424 105,39 zł, w tym:
 - wydatki bieżące zwiększenie o kwotę + 4 403 482,14 zł
 - wydatki majątkowe zwiększenie o kwotę + 20 623,25 zł
- na wynagrodzenia i składki od nich naliczane + 284 371,32 zł
- z tytułu poręczeń i gwarancji – 247 830,00 zł
- wydatki na obsługę długu + 62 000,00 zł
 - w tym odsetki i dyskonto podlegające wyłączeniu z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy, z tytułu zobowiązań zaciągniętych na wkład krajowy + 700,00 zł
- inwestycje i zakupy inwestycyjne + 20 623,25 zł
- dochody majątkowe na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy (1-9) + 17 247,76 zł
 - w tym środki określone w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy (1-9) + 17 247,76 zł
 - w tym środki określone w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy wynikające wyłącznie z zawartych umów na realizację programu, projektu lub zadania (1, 5, 7, 8) + 17 247,76 zł
- wydatki bieżące na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy (1-9) + 1 300,00 zł
 - w tym finansowane środkami określonymi w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy (1-9) + 1 300,00 zł
 - w tym środki określone w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy wynikające wyłącznie z zawartych umów na realizację programu, projektu lub zadania (1, 5, 7, 8) 0,00 zł

- wydatki objęte limitem, o którym mowa w art. 226 ust. 3 pkt 4 ustawy + 8 411,65 zł, w tym:
 - majątkowe + 8 411,65 zł

Ponadto w planowanych i realizowanych przedsięwzięciach dokonano następujących zmian:

- zwiększenia środków zaplanowanych na zadanie pn. Remont i przebudowa dróg gminnych + 150 000,00 zł
- zwiększenia środków zaplanowanych na zadanie pn. Remont i przebudowa dróg gminnych: Przebudowa ulicy Wyszyńskiego w Bornem Sulinowie (środki RFRD) + 0,25 zł
- zmniejszenia środków zaplanowanych na zadanie pn. Remont i przebudowa dróg gminnych: Przebudowa drogi Juchowo (środki własne gminy) – 46 573,24 zł
- zwiększenia środków zaplanowanych na zadanie pn. Zagospodarowanie rekreacyjne terenu gminy + 84,64 zł, w tym w ramach Funduszu Sołeckiego + 84,64 zł
- zmniejszenia środków zaplanowanych na zadanie pn. Wkład gminy do pozyskania środków unijnych do małych projektów – 40 000,00 zł,
- zmniejszenia środków zaplanowanych na zadanie pn. Remont obiektów komunalnych na terenie Gminy Borne Sulinowo – 30 000,00 zł,
- zmniejszenia środków zaplanowanych na zadanie pn. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w miejscowościach na terenie gminy - 25 100,00 zł.

Z uwagi na powyższe limit planowanych i realizowanych przedsięwzięć w roku 2022 oraz limit zobowiązań na lata 2022-2026 uległ zwiększeniu o kwotę + 8 411,65 zł.

Zgodnie z zaleceniami RIO w Szczecinie dokonano korekt w WPF w wykonaniu w latach 2020-2021 w przychodach budżetu (wolne środki) tj. suma poz. 4.2 Nadwyżka budżetowa z lat ubiegłych i poz. 4.3 Wolne środki, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6 ustawy ma być sumą wolnych środków i tak:

Rok	Było:			Powinno być:		
	Nadwyżka poz. 4.2	Wolne środki poz. 4.3	Razem:	Nadwyżka poz. 4.2	Wolne środki poz. 4.3	Razem:
2020	722 834,51	1 908 631,03	2 631 465,54	722 834,51	1 185 796,52	1 908 631,03
2021	310 844,52	2 058 369,60	2 369 214,12	310 844,52	1 747 525,08	2 058 369,60

W wyniku drugiego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego nr ŚR.271.8.2022 w dniu 8 czerwca 2022 r. podpisano umowę o kredyt w rachunku kredytowym dla jednostki samorządu terytorialnego nr 44/KDG-O/JST/2022 w wysokości 5 922 000,00 zł.

Oprocentowanie na dzień zawarcia umowy: Stawka WIBOR 1M 5,89%, Stała marża 0,40 p.p., łącznie 6,29%.

Do projektu budżetu na 2022 r. przyjęto stawkę 2,27%. Stąd należało dokonać zmian w latach 2023-2034 w stosunku do zapisów uchwały Nr XXXIX/605/2021 z 30.12.2021r. w sprawie uchwalenia zmiany wieloletniej prognozy finansowej Gminy Borne Sulinowo na lata 2022-2034.

Zmiany w poz. 2.1.3 Wydatki na obsługę długu:

Rok	Odsetki w WPF	Odsetki wg umowy	Różnica
2023	134 429	370 453	+236 024
2024	132 859	373 467	+240 608
2025	126 144	351 394	+225 250
2026	117 972	328 765	+210 793
2027	106 849	299 185	+192 336
2028	91 753	257 412	+165 659
2029	75 409	213 981	+138 572
2030	59 065	167 404	+108 339
2031	42 721	122 095	+79 374
2032	26 377	77 095	+50 718
2033	10 033	31 479	+21 446
2034	98	1 976	+1 878
Razem:	923 709	2 594 706	1 670 997

W 2022 roku nastąpił znaczny wzrost oprocentowania kredytów w związku z podnoszeniem stóp procentowych przez RPP oraz wzrostem WIBOR. Dla porównania Gmina w 2021 roku

zaciągnęła kredyt w wysokości 1 776 304,00 zł, gdzie oprocentowanie na dzień zawarcia umowy wyniosło: Stawka WIBOR 1M 0,18%, Stała marża 0,98 p.p., łącznie 1,16 %.

Gdyby nie obecna sytuacja w kraju oprocentowanie kredytu zaciągniętego w 2022 roku mogło stanowić: WIBOR 1M 0,18% + stała marża 0,40 p.p. tj. łącznie 0,58%.

W przypadku obniżki stóp procentowych przez RPP w/w wartości ulegną zmniejszeniu.

Po dokonanych zmianach w całym okresie objętym prognozą wskaźnik planowanej kwoty przypadających do spłaty zobowiązań z tytułu zaciągniętego długu wraz z należnymi odsetkami do dochodów danego roku budżetowego nie przekroczy dopuszczalnego wskaźnika spłaty zobowiązań obliczonego na podstawie art. 243 ust. 1 ustawy o finansach publicznych.

Planowany stan zadłużenia na dzień 31.12.2022r. wyniesie 13.730.056,58 zł.

Informacje uzupełniające:

Gmina Borne Sulinowo jest właścicielem spółki pod nazwą „Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Bornem Sulinowie”, w której posiada 100 % udziałów.

Gmina Borne Sulinowo nie posiada zaciągniętych zobowiązań w Parabankach.

W rozchodach są spłaty zaciągniętych w latach ubiegłych zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek w stosunku, do których podpisane są umowy.